

Het hele jaar een aantrekkelijke tuin voor insecten

Andoornbij en bosandoorn (Foto: Gabriëlle Jager)

‘Jaarrond’

Vanaf de eerste lentedagen tot de laatste zonnige herfstdagen vliegen er insecten in de tuin. Hoe kun je ervoor zorgen dat je tuin het hele jaar door zo bloemrijk en aantrekkelijk mogelijk is? Gabriëlle Jager, adviseur bij de Cruydt-Hoeck, vertelt.

Tekst: Cynthia Russchen

“Op een zonnige dag eind januari, als de eerste winterakonieten bloeien, zie je soms al de eerste insecten vliegen. Ook hommels laten zich al vroeg zien. Vanaf maart komen de hongerige hommelskoninginnen uit winterslaap. Ze hebben de hele winter stil gezeten en gaan haastig op zoek naar iets te eten”, aldus de adviseur. “Dagpauwoog, kleine vos, gehakelde aurelia en citroenvlinder overwinteren als volwassen vlinder. Ook zij komen vroeg tevoorschijn en hebben dan snel voedsel nodig. Vroeg in het voorjaar bloeit er alleen nog niet zoveel. Voor deze insectensoorten is het dan ook

niet handig om kieskeurig te zijn. Je noemt ze daarom ook wel generalisten, ze bezoeken alle bloemen die ze vinden kunnen. In het vroege voorjaar zijn krokussen en inheemse planten zoals speenkruid, vingerhelmbloem en gevlekt longkruid belangrijke nectarbronnen in de tuin. Ook kun je struiken zoals de al in maart bloeiende gele kornoelje of wilgensoorten in de tuin planten. Vroeg vliegende insecten maken dankbaar gebruik van al deze vroege bloeiers. Ook fruitbomen die rond april vol met wit of roze bloesem zitten, zijn erg belangrijk voor de vroege insecten.”

Samen bloei je langer

Naarmate het seizoen vordert komen er meer planten in bloei en vliegen er steeds meer insecten. Inheemse, regionale planten zijn voor veel insecten cruciaal. Deze planten hebben namelijk duizenden jaren de tijd gehad om een goede match te vormen met vlinders, wilde bijen, andere insecten én hun larven. Ze groeien en bloeien op het ideale tijdstip en bieden dus op het juiste moment voedsel, schuilplek en een voortplantingsplek. “Je hebt echte specialisten onder de insecten. Deze vliegen maar op één plantenfamilie, soms zelfs alleen op de planten uit één geslacht. Thuis heb ik bijvoorbeeld een bosandoorn in de tuin en daar kwam de zeldzame andoornbij op af”, vertelt Gabriëlle Jager. “Maar toen de bosandoorn bij mij was uitgebloeid, zag ik ook de andoornbij niet meer. Niet veel later kwam ik bij mijn ouders en zij hebben echte gamander in de tuin staan. Tot mijn verbazing kwam ik daar de andoornbij nog tegen.” Echte gamander behoort net als de bosandoorn bij de lipbloemenfamilie, maar echte gamander bloeit later dan de bosandoorn. Op deze manier sluiten de bloeitijden op elkaar aan en kan de andoornbij langer voedsel vinden. “Je begrijpt natuurlijk dat ik nu ook graag echte gamander in mijn tuin wil”, lacht Gabriëlle. Dit principe geldt overigens niet alleen voor lipbloemen. Het geldt ook voor klaverachtigen, composieten, enzovoort. Veel planten binnen een familie hebben ietwat andere bloeitijden die op elkaar aansluiten. Hoe meer soorten je hebt van één familie of geslacht, hoe langer je specialistische insecten voedsel kunt bieden in de tuin.

Landkaartje op wilde marjolein (Foto: de Cruydt-Hoeck)

Opvolgende bloeitijden

Het is slim van een plant om niet dezelfde bloeitijd te hebben als vergelijkbare soorten. Door op een ander moment te bloeien, zorgt de plant ervoor dat er meer insecten beschikbaar zijn die voor de bestuiving kunnen zorgen en voorkomen ze kruising met nauw verwante soorten (hybridisatie). Voor insecten is dit ook ideaal, zij kunnen over een langere periode voedsel vinden. Hier zijn enkele voorbeelden:

- De lipbloemenfamilie is aantrekkelijk voor veel wilde bijen, zoals de al genoemde andoornbij. Betonie maar ook andere paar-se lipbloemigen zoals veldsalie, ezelsoor en hartgespan worden bezocht door de grote wolbij. Als de ene soort uitgebloeid raakt, stapt de bij over op de andere soort. Ook wilde marjolein behoort tot deze familie. Deze inheemse plant kan tot in september doorbloeien en trekt veel insecten.
- De klokjesfamilie wordt bezocht

door verschillende soorten klokjesbijen. Al vrij vroeg bloeit het prachtklokje. Deze wordt vanaf juni opgevolgd door het rapunzelklokje. Na het rapunzelklokje komt het akkerklokje in bloei. Ruig klokje en grasklokje zijn op hun beurt echte zomerbloeiers en bloeien tot in augustus.

- Beemdkroon kan bloeien vanaf mei. Duifkruid vult dat aan met bloei vanaf juli. Blauwe knoop begint pas aan het einde van de zomer te bloeien. Alle drie de planten zijn lid van de kaardebolfamilie en bijzonder waardevol voor insecten. De zeldzame en bedreigde knautiabij, die vliegt vanaf mei tot en met augustus, is zelfs afhankelijk van de eerste twee soorten, maar doet zelden tuinen aan.
- Knoopkruid en Grote centaurie volgen elkaar ook op qua bloei en worden veel door hommels bezocht. Grote centaurie bloeit vanaf juni tot augustus. Knoopkruid kan tot de herfst in bloei staan.

Ook de generalisten hebben daar natuurlijk profijt van.

Bloei verlengen

Diverse wilde bijen vliegen tot in september, zoals andoornbij en klokjesdikpoot. Tot ver in oktober kun je nog hommels zoals steenhommel en akkerhommel tegenkomen. Vlinders die overwinteren zoals atalanta, gehakkelde aurelia en dagpauwoog vliegen ook tot ver in het najaar. Zij zoeken pas een beschutte plek om te overwinteren wanneer de temperaturen te veel dalen. “Ook voor deze insecten kun je nog voedsel bieden in de tuin”, legt Gabriëlle Jager uit. “Echte guldenroede, blauwe knoop, boerenwormkruid en koninginnekruid zijn voorbeelden van inheemse planten die tot in de herfst bloeien. Ook wilde bertram en de havikskruiden zijn vrij late bloeiers. De hekkensluiter is klimop, die kan wel tot november doorbloeien. Door juist ook late bloeiers aan te planten of te zaaien kun je insecten die tot laat in de herfst vliegen van voedsel voorzien.”

Pimpelmees tussen de uitgebloeide teunisbloemen (Foto: de Cruydt-Hoeck)

In de winter

“Wanneer je een bloemenweide hebt of inheemse planten in de tuin hebt staan, dan is het goed om in september of oktober een deel af te maaien of af te knippen”, vertelt de adviseur. “Op deze manier kan er verjonging optreden. Jonge planten kunnen zich dan goed ontwikkelen. Maar laat ook zeker een deel staan. Laatvliegende insecten kunnen daar nog voedsel zoeken

en overwinterende insecten huizen vaak op of in de stengels. Heb je toortsen, teunisbloemen of grote kaardebol in de bloemenweide of tuin? Dan moet je ze zeker laten staan. De zaden van deze planten leveren volop vogelvoer in de winter.”

Het goed afstemmen van de bloeitijden van diverse plantenfamilies is best een puzzel. “Maar wanneer dat goed lukt, heb je een tuin die het hele seizoen insecten voorziet van voedsel. Bovendien geniet je zelf dan ook zo lang mogelijk van een bloeiende en levendige tuin.”

Cynthia Russchen en Gabriëlle Jager zijn werkzaam bij de Cruydt-Hoeck, kwekerij van inheemse zaden en planten.

www.cruydtthoeck.nl

Atalanta op bloeiende klimop
(Foto: Machteld Klees)

